

Dispensation fra kravet om landbrugsuddannelse

Udtalt, at landbrugsministeriet i en sag om dispensation fra kravet om landbrugsuddannelse som betingelse for erhvervelse af en landbrugsejendom burde have sikret sig, at ansøgerens advokat fik lejlighed til at fremlægge nærmere oplysninger om omfanget af ansøgerens beskæftigelse på forældrenes og broderens gård inden for de sidste 20 år.

FOB nr. 85.121

Henstillet, at sagen blev taget op til fornyet overvejelse på baggrund af oplysninger om ansøgerens landbrugsmæssige beskæftigelse inden for de sidste 20 år, som blev tilvejebragt i forbindelse med min behandling af sagen.

(J. nr. 1985-1165-54).

Advokat A klagede for B over landbrugsministeriets afgørelse af 11. juli 1985 om ikke at meddele tilladelse til, at han erhvervede landbrugsejendommen matr.nr. x.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at advokat A den 6. september 1984 for B søgte om dispensation fra landbrugslovens uddannelseskra­v med henblik på erhvervelse af ovennævnte landbrugsejendom. Ansøgningen blev fremsendt til jordlovsudvalget, som anbefalede, at der blev givet dispensation.

Ved jordlovsudvalgets behandling af sagen var det oplyst, at B var 42 år gammel. Han var født og opvokset på forældrenes landbrugsejendom. Fra 1956 til 1958 var han arbejdstager på andre landbrugsejendomme. Han blev siden uddannet og beskæftiget som smed, men havde haft sin daglige gang på forældrenes gård, hvor han havde hjulpet til.

Ejendommen, matr.nr. x, var på ca. 35 ha. og betegnedes som en bæredygtig driftsenhed. B havde erhvervet ejendommen (uden landbrugsministeriets tilladelse) i september 1984 og havde siden været bosat på ejendommen. Han agtede at tage jordbrug som væsentligste erhverv.

I skrivelse af 9. januar 1985 meddelte jordlovsudvalget afslag på ansøgningen under henvisning til, at B ikke fandtes at have tilstrækkelige landbrugsmæssige forudsætninger for at erhverve en ejendom af den omhandlede størrelse og karakter. Jordlovsudvalget påbød samtidig B at afhænde ejendommen.

Med skrivelse af 10. januar 1985 indbragte advokat A afslaget for landbrugsministeriet. Han anmodede om et personligt møde med ministeren.

I en udtalelse af 1. februar 1985 anbefalede (formanden for) den stedlige jordbrugskommission på ny, at der blev givet B tilladelse til erhvervelsen. Udtalelsen var afgivet efter besigtigelse af forholdene og byggede på en konkret vurdering af B's forudsætninger for at drive ejendommen.

Jordlovsudvalget indstillede i en udtalelse af 5. marts 1985, at den trufne afgørelse fastholdtes. Udvalget henviste til, at ansøgerens tilknytning til landbruget 1å mere end 20 år tilbage.

Den 11. april 1985 havde advokaten og B et møde med landbrugsministeren. Ministeren gav under mødet udtryk for, at han var indstillet på at give B den ønskede dispensation, og han lagde herved navnlig vægt på nytten af B's smedeuddannelse i en mekaniseret landbrugsproduktion.

Efter mødet sendte advokat A til landbrugsministeriet en oversigt over B's hidtidige landbrugsmæssige tilknytning. Det fremgik af oversigten bl.a., at B i perioden fra 1967 til 1984 havde boet på en naboejendom til forældrenes gård - der fra 1977 var overtaget og blev drevet af broderen - hvor han havde afløst i ferier og i øvrigt havde hjulpet til. Arbejdets omfang og art var ikke nærmere angivet.

Landbrugsministeriets afgørelse forelå i skrivelse af 11. juli 1985 til advokat A. Ministeriet meddelte, at det ikke fandt grundlag for at ændre jordlovsudvalgets afgørelse. Som begrundelse for afgørelsen henvistes til, at afgørelsen var i overensstemmelse med de for landbrugslovens anvendelse fastsatte retningslinier, og at »den omstændighed, at B mere end 20 år tilbage har været ansat som landbrugsmedhjælper og senere - udokumenteret - skal have hjulpet til på broderens og forældrenes landbrugsejendom ikke kan anses for at være en tilstrækkelig uddannelsesmæssig forudsætning for at erhverve en landbrugsejendom som den foreliggende ...«

I en samtidig skrivelse til advokat A bemærkede ministeren, at han - som han havde givet udtryk for på mødet den 11. april 1985 - havde stor sympati for B, og at han personligt fandt, at en tilladelse ville være på sin plads. Efter landbrugsloven var der imidlertid ikke mulighed for at dispensere fra uddannelseskravet på det i sagen anførte grundlag.

I skrivelse af 15. juli 1985 til landbrugsministeren anmodede advokat A dels om en fornyet overvejelse af sagen og dels, om nødvendigt, om en forlængelse af den fastsatte afhændelsesfrist.

Ministeren svarede i skrivelse af 26. juli 1985, at han ikke fandt grundlag for en fornyet stillingtagen, og at ministeriet måtte fastholde fristen for afhændelse, medmindre der kunne påvises særlige vanskeligheder i forbindelse med videresalg.

Som nævnt klagede advokat A til mig over landbrugsministeriets afgørelse.

I landbrugsministeriets udtalelse af 13. november 1985 i anledning af klagen til mig hed det bl.a.:

» ...

Landbrugsministeriet er enig i den af jordlovsudvalget trufne afgørelse. Man har herved lagt vægt på, at ansøgerens erfaring med praktisk landbrug hovedsageligt ligger mere end 20 år tilbage. Deltagelsen i arbejdet på forældrenes og broderens gård i de senere år er udokumenteret, og angivelsen af deltagelsens omfang upræcis. Fra klagerens side er det heller ikke gjort gældende, at ansøgeren gennem sin hidtidige virksomhed ved landbrug skulle opfylde uddannelseskravet. Påstanden er alene, at det ville være rimeligt at dispensere fra kravet.

Der dispenseres imidlertid normalt ikke fra uddannelseskra-
vet ved erhvervelse af en bæredygtig ejendom, og der ses ikke at være oplyst sådanne særlige
omstændigheder i sagen, som kunne begrunde en sådan dispensation. Navn-
lig har landbrugministeriet af hensyn til konsekvenserne ikke fundet at kunne
lægge vægt på kommissionsformandens personlige vurdering af ansøgerens
muligheder for at drive den omhandlede ejendom forsvarligt.

...«

I advokat A's bemærkninger til sagen i skrivelse af 3. december 1985 er hertil
anført følgende:

» ...

Under det personlige møde med landbrugsminister ... den 11. april 1985 kl.
10.00, hvor B og jeg deltog, ..., spurgte jeg udtrykkeligt landbrugsministeren
(med henvisning til en nærmere angivet dispensationssag gengivet i den
kommenterede landbrugslov), om landbrugsministeren ønskede en skøns-
mæssig opgørelse af B's arbejdstimer hos forældrene og hos broderen i peri-
oden januar 1967 - 1. august 1984 - ca. 17 år.

Dette var *ikke* nødvendigt, svarede landbrugsministeren.

På min forespørgsel om landbrugsministeren ønskede yderligere dokumenta-
tion eller oplysninger om B's landbrugsmæssige tilknytning, svarede land-
brugsministeren, at det var ikke nødvendigt for sagens behandling.

Landbrugsministerens afskedsord til min klient var som følger:

»Jeg synes, at I skal tage tilbage til Fyn og være glade.«

...«

Ministeren havde tillagt B's smedeuddannelse »overordentlig stor betydning«
og havde talt om, at en smedeuddannet landmand i dagens mekaniserede
landbrug kunne spare store beløb i driften ved selv at foretage reparationer af
gårdens maskiner m.v.

Advokat A fandt det »overraskende«, at landbrugsministeriet i udtalelsen af
13. november 1985 kunne påberåbe sig mangel på dokumentation og præ-
cision med hensyn til de foreliggende oplysninger om B's deltagelse i arbej-
det på forældrenes og broderens gård, når situationen var den, at den øverste
administrative instans, ministeren selv, havde meddelt, at nærmere oplysning-
er var unødvendige.

En medarbejder i landbrugsministeriet, som havde deltaget i mødet den 11.
april 1985, bekræftede telefonisk i det væsentlige det anførte om forløbet af
mødet.

Advokat A sendte mig herefter en nærmere opgørelse over B's tidsforbrug
ved landbruget i årene 1956-1984.

Det fremgik af opgørelsen, at B i årene efter sin smedeuddannelse og aftje-
ning af værnepligt, dvs. siden 1966, havde arbejdet i gennemsnit ca. 2 timer
om dagen på forældrenes, senere broderens landbrugsejendom. Han havde
bl.a. anvendt al sin ferie som hjælp på gården i spidsbelastningsperioder. Det

var tilføjet, at B siden overtagelsen af den i sagen omhandlede landbrugs-
ejendom havde drevet denne på forsvarlig vis.

Opgørelsen var attesteret af 2 naboer til broderens landbrugsejendom.

Landbrugsministeriet suspendede under min behandling af sagen fristen for
afhændelse af ejendommen.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til landbrugsministeriet:

»Efter landbrugslovens (bekendtgørelse nr. 603 af 30. november 1978 af
lov om landbrugsejendomme) § 16, stk. 1, nr. 5, er det en forudsætning
for erhvervelse af en landbrugsejendom, at erhververen har gennemgået
en landbrugsuddannelse. Uddannelseskravene er nærmere fastsat i
landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 298 af 23. juni 1983, § 1. Det
fremgår heraf bl.a., at lovens uddannelseskrav anses for opfyldt - uanset
manglende landbrugsskoleuddannelse - når den pågældende har været
beskæftiget som arbejdstager ved praktisk jordbrug i mindst 3 år inden
for de sidste 10 år.

(B) opfylder ikke lovens og bekendtgørelsens uddannelseskrav, og sa-
gen er derfor behandlet som en »dispensationssag« i henhold til land-
brugslovens § 18. Erhvervelse kræver herefter tilladelse fra landbrugsmi-
nisteren; sådan tilladelse kan ifølge § 18, stk. 2, navnlig meddeles »i til-
fælde, hvor erhververen tidligere har været beskæftiget ved jordbrug i
nogen tid, og det godtgøres, at ansøgeren straks eller i løbet af kortere
tid vil tage jordbrug som væsentligste erhverv og tage fast bopæl på
ejendommen«.

(B) opfylder de to sidstnævnte betingelser. Tvisten står om den første be-
tingelse vedrørende tidligere beskæftigelse ved jordbrug.

Efter det oplyste om praksis på området (bæredygtige driftsenheder)
kræves, ud over visse landbrugsmæssige kvalifikationer, normalt en
egentlig beskæftigelsesmæssig tilknytning til jordbrugserhvervet af en vis
varighed. Der lægges kun meget begrænset vægt på landbrugsmæssig
beskæftigelse, der ligger mere end 20 år tilbage i tiden.

Afgørende for, om der kan meddeles tilladelse i et tilfælde som det fore-
liggende, er for så vidt (bl.a.) omfanget af ansøgerens jordbrugsmæssige
beskæftigelse inden for de sidste 20 år. Jeg har forstået, at der ikke stil-
les krav om et egentligt ansættelsesforhold; arbejdet kan efter omstæn-
dighederne være udført inden for rammerne af familieforhold.

I tilslutning hertil vil der selvsagt kunne foreligge spørgsmål om holdbar-
heden af meddelte oplysninger om den tidligere landbrugsmæssige be-
skæftigelse, ligesom der eventuelt vil kunne rejses spørgsmål om, hvem
der må bære risikoen for, at sikre oplysninger ikke lader sig fremskaffe.
Jeg finder ikke anledning til at komme nærmere ind herpå, men skal blot
bemærke, at disse spørgsmål er af bevismæssig karakter og principielt
adskiller sig fra spørgsmål om vurderingen af (foreliggende, sikre) oplys-

ninger om den tidligere landbrugsmæssige beskæftigelse set i relation til dispensationsadgangen efter § 18, stk. 2.

Jeg har forstået landbrugsministeriets afgørelse i sagen således, at vurderingen af (B's) tidligere beskæftigelsesmæssige tilknytning til landbrugserhvervet hovedsageligt er sket alene på grundlag af oplysningerne om (B's) landbrugsbeskæftigelse i 1956-58, medens der - allerede af bevismæssige grunde - ikke er lagt vægt på den senere beskæftigelse på forældrenes og broderens gård.

Efter det oplyste om forløbet af mødet med ministeren den 11. april 1985 sammenholdt med de kriterier, som er lagt til grund for afgørelsen af 11. juli 1985, burde landbrugsministeriet efter min opfattelse, inden der blev truffet afgørelse i sagen, have sikret sig, at advokat (A) fik lejlighed til at fremlægge nærmere oplysninger om omfanget af gård inden for de sidste 20 år.

Jeg henstiller, at sagen tages op til fornyet overvejelse på baggrund af bl.a. de nu foreliggende oplysninger om (B's) landbrugsmæssige beskæftigelse inden for de sidste 20 år.

...«

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 11. juni 1986 underrettede landbrugsministeriet ombudsmanden om, at ministeriet havde anmodet advokat A om at fremkomme med en nærmere specifikation af det landbrugsarbejde, B havde udført, og i skrivelse af 24. juli 1986 meddelte landbrugsministeriet mig, at ministeriet på baggrund af de herefter indkomne oplysninger og udtalelser, herunder oplysningerne om omfanget af B's beskæftigelse på forældrenes og broderens gård, fandt grundlag for at ændre den tidligere truffe afgørelse og meddele B den ønskede dispensation.

Ombudsmanden meddelte herefter landbrugsministeriet, at han havde taget det oplyste til efterretning.